

Certyfikacja farb i lakierów na znak ekologiczny „E”

Certification of paints and varnishes for the “E” ecological mark

Streszczenie

W Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytucie Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników działa Jednostka Certyfikująca Wyroby (JCW), która posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji nr AC 004 i spełnia wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17065:2013-03. JCW certyfikuje m.in. na znak ekologiczny „E” farby i lakiery, które spełniają wymagania określone w Kryteriach Technicznych.

Abstract

In The Łukasiewicz Research Network – Institute for Engineering of Polymer Materials and Dyes works the Product Certification Body which is accredited by the Polish Center for Accreditation (No. AC 004). The Product Certification Body meets the requirements of the PN-EN ISO/IEC 17065:2013-03. The Product Certification Body certifies for the “E” ecological mark, paints and varnishes that meet certain requirements included in Criteria Technical.

Marcin Pasich

✉ marcin.pasich@impib.lukasiewicz.gov.pl

Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Inżynierii
Materiałów Polimerowych i Barwników

Wprowadzenie

Jednostka Certyfikująca Wyroby (JCW) Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników posiada od 1993 roku akredytację Polskiego Centrum Akredytacji (PCA) na prowadzenie działalności certyfikacyjnej (nr akredytacji AC 004) m.in. na znaki zgodności w obszarze farb i lakierów (kod ICS 87.040).

Rys. 1. Wzór zastrzeżonego znaku ekologicznego „E”

Znak ekologiczny „E” jest prawnie zastrzeżonym przez Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników w Toruniu znakiem zgodności: znak towarowy nr R.086669.

Prawo do oznaczania znakiem ekologicznym „E” przyznawane jest dla farb, lakierów i podobnych wyrobów, które spełniają wymagania określone w Kryteriach Technicznych

oceny na znak ekologiczny „E”, ustanowionych przez Komitet Techniczny ds. Certyfikacji Wyrobów Lakierowych, działający przy Jednostce Certyfikującej Wyroby. Przedmiotem tychże Kryteriów Technicznych są wyroby przeznaczone do malowania ścian wewnątrz i na zewnątrz budynków oraz do malowania elementów wykończeniowych z drewna i metalu za wyjątkiem wyrobów w aerozolu. Farby i lakiery zgłoszone do certyfikacji powinny być wyrobami:

- gotowymi i produkowanymi seryjnie;
- o zmniejszonej szkodliwości zdrowotnej i ekologicznej;
- niezawierającymi produktów biobójczych oraz niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin;
- zawierającymi nie więcej niż 0,01% (ułamek masowy wyrażony w procentach) każdego z pierwiastków i ich związków – arsen (As), bar (Ba), kadm (Cd), kobalt (Co), chrom(VI) (Cr(VI)), rtęć (Hg), ołów (Pb), antymon (Sb) i selen (Se).

Jednostka Certyfikująca Wyroby spełnia wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17065:2013-03 Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek certyfikujących wyroby, procesy i usługi oraz realizuje certyfikację na znaki zgodności według progra-

mu certyfikacji wyrobów typu 5. wg normy PN-EN ISO/IEC 17067:2014-01 Ocena zgodności – Podstawy certyfikacji wyrobów oraz wytyczne dotyczące programów certyfikacji wyrobów. W celu spełnienia wymagań JCW opracowała i akredytowała Program certyfikacji wyrobów na znak ekologiczny „E” (E-CERT), gdzie krok po kroku opisano proces dobrowolnej certyfikacji wyrobów.

Jednostka Certyfikująca Wyroby przeprowadza ocenę zgodności jako trzecia strona, a zatem przeprowadza wszystkie związane z tym działania jako niezależna od osoby lub organizacji, która dostarcza wyrób i od użytkownika zainteresowanego tym wyrobem. Ponadto zapewnia bezstronność i rzetelność usług, w tym gwarantuje Klientom ochronę ich interesów oraz poufność informacji. Sam proces certyfikacji został zdefiniowany jako działania, w wyniku których trzecia strona udziela pisemnego zapewnienia, że wyrób, proces, osoba lub system jest zgodny z wymaganiami zawartymi w normie lub innym dokumencie normatywnym [1-11].

Proces certyfikacji farb i lakierów na znak ekologiczny „E”

1. Złożenie wniosku, jego przegląd i podpisanie umowy o certyfikację

W celu przeprowadzania procesu certyfikacji wyrobu na znak ekologiczny „E” należy złożyć wniosek na formularzu zamieszczonym na stronie <https://impib.lukasiewicz.gov.pl/> w zakładce Dla Biznesu – Certyfikacja wyrobów. Do wniosku powinny być dołączone:

- dokumenty identyfikujące wyrób (etykieta, prospekt, karta katalogowa, karta danych technicznych/specyfikacja techniczna, ogólny opis farby/lakieru, itp.);
- wypełniony przez Wnioskodawcę kwestionariusz producenta/importera/dystrybutora;
- „Oświadczenie o nieobecności niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz produktów biobójczych” – udostępniane przez JCW;
- „Oświadczenie o zawartości w wyrobie pierwiastków i ich związków” – udostępniane przez JCW;
- sprawozdanie z badań przeprowadzonych w akredytowanym laboratorium badawczym;
- kserokopie posiadanych certyfikatów, jeśli mają zastosowanie;
- „Protokół pobrania próbki”, jeśli ma zastosowanie;
- dodatkowe dokumenty według uzgodnień z JCW, np. atest PZH.

Wniosek wraz z załącznikami, który spełnia wymogi formalne, jest rejestrowany, a Wnioskodawca otrzymuje potwierdzenie przyjęcia wniosku o przeprowadzenie certyfikacji wyrobu,

natomiast w przypadku, gdy wniosek jest niekompletny, Wnioskodawca proszony jest o jego uzupełnienie. Zarejestrowanie wniosku jest podstawą do sporządzenia Umowy o przeprowadzenie certyfikacji wyrobu i nadzoru nad certyfikowanym wyrobem, która określa prawa i obowiązki stron oraz ustala warunki, przy spełnieniu których certyfikat i znak zgodności będą mogły być wykorzystane, a także zasady postępowania w przypadku ich niewłaściwego wykorzystania [1-3, 5-7].

2. Badania dla potrzeb certyfikacji

Wnioskodawca ubiegający się o przeprowadzenie certyfikacji wyrobu na znak ekologiczny „E” jest zobowiązany do przeprowadzenia badań zawartych ww. Kryteriach Technicznych, a więc oznaczenia zawartości lotnych związków organicznych (VOC, ang. volatile organic compounds) techniką atomowej spektrometrii emisyjnej ze wzbudzeniem w plazmie indukowanej (ICP-OES, ang. inductively coupled plasma optical emission spectrometry) oraz, jeśli nie złoży „Oświadczenia o zawartości w wyrobie pierwiastków i ich związków”, badania zawartości pierwiastków i ich związków w masie wyrobu metodą absorpcyjnej spektrometrii atomowej (AAS, ang. atomic absorption spectrometry).

Jednostka Certyfikująca Wyroby w procesie certyfikacji wykorzystuje wyniki badań uzyskane w laboratoriach akredytowanych mających akredytację na zgodność z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02.

Wyniki badań wyrobu na potrzeby pierwszej certyfikacji są ważne przez 12 miesięcy, a przy ponownej certyfikacji 24 miesiące, licząc od daty przeprowadzenia badań [1-3, 5-7, 9, 11-12].

3. Ocena procesu produkcji i systemu zarządzania jakością

We wniosku o przeprowadzenie certyfikacji Klient może zadeklarować się jako:

- producent – wówczas przeprowadza się zarówno inspekcję procesu produkcji (warunki produkcji, kontrola procesu technologicznego, pakowanie, przechowywanie, transport i znakowanie wyrobów gotowych), jak i audit elementów systemu zarządzania jakością (zarządzanie jakością, kontrola jakości, personel audytowanej organizacji, reklamacje i skargi składane Klientowi);
- dystrybutor/importer – wówczas przeprowadza się tylko audit elementów systemu zarządzania jakością.

Ocena ma dostarczyć informacji, czy producent gwarantuje stabilną produkcję wyrobów zgodnych z wymaganiami ww. Kryteriów Technicznych, a w przypadku dystrybutora/importera czy wyroby wprowadzane na rynek są zgodne z dokumentem odniesienia. Taka forma oceny przeprowadzana jest przed podjęciem decyzji w sprawie certyfikacji oraz co roku w nadzorze.

Jednostka Certyfikująca Wyroby nie wymaga posiadania przez Klienta certyfikowanego systemu zarządzania jakością, np. zgodnego z ISO 9001, jednak powinien on kontrolować proces produkcji, aby zapewnić spełnienie określonych wymagań dla bieżącej produkcji certyfikowanych wyrobów. Klient powinien sporządzać odpowiednie zapisy, również te dotyczące składanych reklamacji na certyfikowany wyrób, które powinien udostępniać podczas przeprowadzanej przez JCW inspekcji i/lub auditu [1-3, 5-7, 9].

4. Przegląd wyników oceny, decyzja w sprawie certyfikacji i wydanie certyfikatu

Informacje pozyskane w procesie certyfikacji oraz przegląd wyników oceny umożliwią podjęcie decyzji o udzieleniu bądź odmowie udzielenia certyfikacji.

W przypadku pozytywnej decyzji o certyfikacji Wnioskodawca otrzymuje certyfikat zgodności, który jest dokumentem potwierdzającym udzielenie certyfikacji i zgodności wyrobu z wyspecyfikowanymi wymaganiami zawartymi ww. Kryteriach Technicznych. Certyfikat na znak ekologiczny „E” przyznawany jest na okres trzech lat.

Natomiast, w razie odmowy udzielenia certyfikacji JCW powiadamia Klienta o jej przyczynie, wskazując stwierdzone niezgodności, które powinien usunąć w celu spełnienia wymagań certyfikacyjnych. Klientowi przysługuje prawo do odwołania się od decyzji [1-3, 5-7, 9].

5. Oznakowanie wyrobów znakiem ekologicznym „E”

Dostawca, który uzyskał zezwolenie na oznakowanie wyrobu znakiem „E” powinien:

- umieścić ten znak bezpośrednio na wyrobie w sposób trwały i niemożliwy do przeniesienia z jednego wyrobu na drugi;
- jeżeli wymiary lub rodzaj wyrobu nie pozwalają na umieszczenie znaku jak przedstawiono wyżej, znak należy nanieść na najmniejsze opakowanie, w którym jest on wprowadzany do obrotu, albo w ostateczności, na najmniejsze opakowanie zbiorcze. Znak może być również umieszczony w dokumentach handlowych towarzyszących wyrobowi.

Wysokość znaku „E” umieszczanego na wyrobie nie powinna być mniejsza niż 5 mm [1, 3, 5, 10].

6. Nadzór nad certyfikowanym wyrobem

Jednostka Certyfikująca Wyroby sprawuje coroczny nadzór nad certyfikowanym wyrobem, który obejmuje:

- inspekcje procesu produkcji i audyty elementów systemu zarządzania jakością u Klienta;
- ocenę sposobu wykorzystywania certyfikatu przez posiadacza certyfikatu;

- sprawdzenie, w jaki sposób umieszczany jest znak zgodności – znak ekologiczny „E”;
- analizę reklamacji zgłaszanych posiadaczowi certyfikatu i/lub wpływających do JCW oraz zapisów z działań korygujących/zapobiegawczych podejmowanych przez posiadacza certyfikatu;
- ocenę badań próbek wyrobów pobranych – raz w okresie ważności certyfikatu – u Klienta i/lub zakupionych w handlu wykonywanych w akredytowanym laboratorium badawczym [1-3, 5-7, 9, 11].

7. Powoływanie się na certyfikację

Klient ma prawo podać do publicznej wiadomości, że jest posiadaczem certyfikatu dla wymienionego w nim wyrobu i wykorzystania tego faktu w reklamie, katalogach, ogłoszeniach i informacjach dla potencjalnych użytkowników [1, 3, 5-7, 9].

8. Odpowiedzialność prawna

Uzyskany przez Klienta certyfikat nie zwalnia go z odpowiedzialności za ten wyrób oraz za skutki wynikające z użytkowania wyrobu niewłaściwej jakości, ani nie powoduje przeniesienia części tej odpowiedzialności na Jednostkę Certyfikującą Wyroby [1, 3, 5-7, 9].

9. Zakres akredytacji Jednostki Certyfikującej Wyroby

Pełny i aktualny zakres akredytacji Jednostki Certyfikującej Wyroby został zamieszczony na stronie Polskiego Centrum Akredytacji: <https://www.pca.gov.pl/> – akredytacja nr AC 004 i na stronie Łukasiewicz – IMPiB: <https://impib.lukasiewicz.gov.pl/>. Certyfikacja wyrobów na znak ekologiczny „E” jest jedynie częścią szerokiej oferty skierowanej do wszystkich zainteresowanych certyfikacją swoich wyrobów. JCW oferuje również certyfikacje zgodności wyrobów: farb i ich składników oraz lakierów; technologii malowania; opakowań zabezpieczonych przed otwarciem przez dziecko; rur, rurociągów i ich elementów oraz przewodów giętkich z tworzyw sztucznych [4-7].

Podsumowanie

Proces certyfikacji oraz możliwość stosowania znaku ekologicznego „E” stwarza szansę, iż certyfikowane wyroby znajdą szersze grono odbiorców, gdyż wzrośnie do nich zaufanie. Farby, lakiery i wyroby podobne zgłoszone do certyfikacji w obszarze dobrowolnym cechuje zmniejszona emisja VOC oraz obniżona zawartość pierwiastków chemicznych i ich związków, przez co stają się bardziej przyjazne środowisku. Wyroby oznaczone znakiem „E” będą odróżniały się od innych, co czyni je bardziej konkurencyjnymi na rynku. Zapraszamy do współpracy wszystkich producentów oraz dystrybutorów/importerów farb i lakierów, którzy chcą wyróżnić swoje wyroby znakiem ekologicznym „E”.

Literatura

1. Program certyfikacji wyrobów na znak ekologiczny „E” (E-CERT), wyd. 12 z 01.06.2021, Certyfikacji Wyrobów i Normalizacja, Centrum Farb i Tworzyw, Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników.
2. Kryteria Techniczne oceny na znak ekologiczny „E”, nr 8/2017, wyd. 4, Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników, Oddział Farb i Tworzyw w Gliwicach.
3. Informator dla klientów: Opis systemu certyfikacji wyrobów, wyd. 18. z 01.06.2021, Certyfikacja Wyrobów i Normalizacja, Centrum Farb i Tworzyw, Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników.
4. Zakres akredytacji Jednostki Certyfikującej Wyroby nr AC 004, wyd. 25. z 14.10.2021, Polskie Centrum Akredytacji, Warszawa.
5. Pasich M. „Proces certyfikacji farb i lakierów”, Farby i Lakiery (Paints and Varnishes), 2017, 4, s. 22-27.
6. Pasich M. „Proces certyfikacji wyrobów z tworzyw sztucznych”, Przetwórstwo tworzyw (Polymer Processing), 2017, 6, s. 565-571.
7. Pasich M. „Akredytowana działalność Jednostki Certyfikującej Wyroby”, Laboratorium – Przegląd Ogólnopolski, 2021, 3, s. 57-61.
8. PN-EN ISO/IEC 17000:2006 Ocena zgodności – Terminologia i zasady ogólne.
9. PN-EN ISO/IEC 17065:2013-03 Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek certyfikujących wyroby, procesy i usługi.
10. PN-EN ISO/IEC 17030:2009 Ocena zgodności – Wymagania ogólne dotyczące znaków zgodności strony trzeciej.
11. PN-EN ISO/IEC 17067:2014-01 Ocena zgodności – Podstawy certyfikacji wyrobów oraz wytyczne dotyczące programów certyfikacji wyrobów.
12. PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących.

BIOSTRATEG

Nr projektu: BIOSTRATEG1/269056/5AS/NCBR/2015

Tytuł projektu:

Interdyscyplinarne badania nad poprawą efektywności energetycznej oraz zwiększeniem udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym polskiego rolnictwa.

Cel projektu:

Istotą badań prowadzonych w ramach Konsorcjum przez Łukasiewicz - IMPiB było opracowanie ekologicznych farb odbijających promieniowanie słoneczne (tzw. „zimne dachy” – Cool Roofs CR) i zastosowanie ich w budynkach inwentarskich w celu poprawy dobrostanu zwierząt oraz ograniczenia ilości energii koniecznej na schładzanie obiektów w okresie letnim.

Opis projektu:

W ramach realizacji projektu opracowane farby odbijające promieniowanie słoneczne badano na stacjach terenowych i zaaplikowano na pokrycie dachowe budynku inwentarskiego. Na ściany zewnętrzne i wewnętrzne tego budynku w ramach projektu wytypowano farby termoizolacyjne dostępne na rynku.

Zastosowanie farb odbijających promieniowanie podczerwone oraz farb termoizolacyjnych stanowi ważne rozwiązanie technologiczne umożliwiające poprawę energetyczną budynków inwentarskich. W obiektach produkcji zwierzęcej pozwalają na zwiększenie

Fot. Budynek gospodarski pokryty farbą opracowaną w ramach prac projektowych.

konkurencyjności krajowych producentów. Omawiane powłoki niestosowane dotychczas w budynkach gospodarskich w kraju, stanowią innowacyjne rozwiązania.

W ramach projektu monitorowano temperatury wewnątrz budynku, temperaturę powierzchni pokrycia dachowego, ścian zewnętrznych i wewnętrznych, na których zaaplikowano farbę odbijającą IR oraz farby termoizolacyjne.

Otrzymane wyniki badań posłużyły do sporządzenia bilansu energetycznego chlewni w Jaworzu oraz obory w gospodarstwie Kostkowice.

Przygotowano także i zebrano dane niezbędne do sporządzenia bilansu energetycznego chlewni w Jaworzu oraz obory w gospodarstwie Kostkowice.